

1881 1. Beh. af Lovf. om Tilveieb. af Egevægt mellem Univ. Indtægter og Udgifter.

1882

fyldbestgjøre de Krav, som man maa stille til det, naar det skal opfylde sit videnskabetige Formaal. Det ærede Medlem for Ribe udtalte varmt og fylldigt, hvad jeg paaskjønner og anerkjender, at Folket havde en bestemt og klar Opfattelse af den Betydning, som Universitetet har havt for det aandelige Liv her i Landet, og forhaabentlig fremdeles vil have. Men naar det ærede Medlem henviser til den Interesse, som han og andre ærede Medlemmer her i Salen nærrede for Folkehøjskolerne som Bevis for, at man ikke vilde lade Universitetet mangle Noget, kan jeg ikke tage det Bevis for gyldigt. Det kunde være, at man elskede Folkehøjskolen saa højt, at man mente, at de nok kunde erstatte Universitetet paa den ene eller paa den anden Maade. Jeg skal derfor tillade mig at opfordre det ærede Medlem, som dog har viist, at han har Die for Universitetets Betydning, og andre ærede Medlemmer, som dele denne Opfattelse, om at stemme for denne Ordning, hvorved der efter min Formening paa en mere betryggende Maade, end Tilfældet har været i sin Tid, vil gives Vidnesbyrd om, at man ikke fornægter Jædrenes Arv, men vil forsætte den Gjerning, som er begyndt for 400 Aar siden, og at man vil have den Nietet at gjenoprette og bevare den Kapital, som fra tidligere Tider er gaaet ned til os. Jeg skal endnu bemærke, at man vil kunne se af den Fortegnelse, som findes i Kommissionsbetænkningen over Universitetets Kapitalformue i Tiden siden 1837, at man i Gnevældens Tid i trange finansielle Tider ikke har inddraget det Overskud, som Universitetets Indtægter dengang havde, i Statskassen, men at man i disse trange og knappe Tider har ladet Universitetet beholde den Renteindtægt, det havde, saa at det derigjennem har kunnet forsøge sin Kapital. Det forekommer mig at staa i en paafaldende Modsetning til, at man i de sidste syv i finansielt Henseende saa gode Aar har gjort det Modsatte, ja ikke blot har inddraget den oversflødige Renteindtægt i Statskassen, men ogsaa har taget af selve Kapitalformuen og forringet den. Jeg skal derfor indtrængende opfordre Thinget til at lade dette Lovforslag gaa videre og saavidt muligt vedtage det i den Stikelse, hvori det foreligger.

Sang: Ved at gennemgaa dette Forslag med de medfølgende Bemærkninger opstaar let det Spørgsmaal: Er Universitetets Fremtid, dets Formaal og Diemed i nogen Fare, og forsaavidt det er saa, kan da dette Forslag afhjælpe den og

raade Bod paa den? Jeg anser dette Forslag for en naturlig Datter af den Mistillid, der fra en vis Side under Kampene stadig er udtalt til det almindelige Vælgerfolk, at det bryder sig hverken om Oplysning eller Dannelse. Jeg siger ikke, at Alle, der staa paa en anden Side end jeg, sige dette; men jeg siger, at det er meget almindeligt, vi behøve blot at se paa den hele Bladliteratur, den vil vidne derom. Derfom man samlede Alt, hvad der saaledes er udtalt, kunde man som et Motto paa et saadant Uddrag sætte: „Den Almue eller Menigmand, som ikke kjender Loven, er bansat“. Dette Ord fra en anden Bog og sagt af en Mand, hvis Ord ikke alene har en langt større Autoritet end mine, men er selve Autoriteten, og som engang var nødt til at anvende den lige overfor sine Modstandere, kunde passende staa som Motto for en saadan Samling. Dette Forslag er altsaa Udslaget af denne Mistillid, og det kan ikke hjælpe, at man negter, at den har været tilstede. Bladene fra de senere Aar vise det ganske tydeligt, det staar mange Gange at læse i dem og er mange Gange hørt paa Talestolene rundt omkring i Landet. Jeg siger nu ikke det for at rippe op i disse gamle Stridigheder; men naar man skal have noget Godt fremmet, maa man ikke være bange for at være ved Saaret, thi ellers kan man ikke hele det rigtigt. Jeg tror tværtimod, at det er godt, at man fra begge Sider ser paa Saaret og derpaa igjen søger at komme til Forstaelse. Jeg tror nu ikke, at mange af dem, der have skrevet med denne Mistillid, egentlig mene det saaledes. Meget af det, der saaledes skrives og siges under politiske Stridigheder, menes ikke altid, saaledes som det siges; men det skal bruges i Dieblisset, det er Trumser, som spilles ud for at naae saa meget som muligt, og saaledes tror jeg at en hel Del af det, der er sagt og skrevet om Almuens Misforstaelse af Oplysningens, Dannelsens og Rundskaabens Værd, og om, hvor elendigt det staa til i den Retning, ikke saaledes menes, men blot er Noget, der stydes ud i Dieblisset for at bruges. (Vrig: Men det er Synd!). Ja, vist er det Synd at gjøre det; men det er dog bedre, at de gjøre det for Spas end for Alvor, og det vilde dog vidne om større Fordærvelse, derfom de gjorde det for Alvor. Det vidner imidlertid om en stor Wildfarelse. Naar man skal sige, hvad Sandhed er, saa tror jeg, at Almuen netop har meget stor Respekt for Universitetet. Naar vi se hen til de Folk, som komme